

afb. 8a. Vlag, vervaardigd door F.H. Pijnappels. Afgebeeld is een zinkstuk, waarop arbeiders aan het werk zijn. Een prent die mogelijk als voorbeeld heeft gediend voor deze voorstelling is niet gevonden. Vermoedelijk moet de voorstelling op het eiland Goeree-Overflakkee worden gesitueerd. (MMR, M590, bijlage nr 14)

afb. 8b. Detail met het zinkstuk.

de horizon uitstreckende waterlandschappen met één of meer binnenvaartschepen. Het lijkt erop dat de firma Pijnappels meer verhalend en beeldend werk maakte dan de firma Elbers. De twee fraaiste voorbeelden van vlaggen met landbouwschènes zijn die in particulier bezit in Sint Annaland en op Goeree-Overflakkee, respectievelijk gesigneerd en gedateerd 'F.H. Pijnappels 1852' en 'W. W[olff] 1859' (bijlage nrs 1 en 15).⁶⁵ In de collectie van het MMR bevindt zich een intrigerende vlag, niet gedateerd, maar wel op de achterzijde gesigneerd met "F.H. Pijnappels fecit" (bijlage nr 14). (afb. 8) De vlag toont mannen die met harken en kruiwagens aan het werk zijn op een soort eiland, dat door middel van touwen aan kaapstanders aan de vaste wal is vastgelegd. Rondom dit eiland liggen allerlei binnen-

vaartschepen. Het onderwerp van de afbeelding was tot voor kort niet bekend; prenten en tekeningen met een vergelijkbare voorstelling werden niet gevonden.⁶⁶ Onlangs kon worden vastgesteld dat er een zinkstuk is afgebeeld, bedoeld om onder de waterlijn een dijklichaam te beschermen tegen uitschuren door de stroom.⁶⁷ Het bestaat uit rijshout, met een onder- en bovenroosterwerk van wiepen (tot lange stengen gebonden rijshout) met daartussen een riet- of rijsvulling. Het zinkstuk op de voorstelling van de vlag is elders gemaakt en is nu naar zijn plaats gesleept. Het wordt op zijn plaats gehouden door touwen, die deels naar kaapstanders op de oever lopen. De arbeiders zijn bezig door de schepen aangevoerd puinmateriaal of kloetingen, dat wil zeggen brokken klei, over het zinkstuk te verdelen. Wanneer dit werk